

NAAR EEN BREDE NATUURLIJKE KUSTSTROOK

Vele voordelen

Natuurmonumenten wil de kuststrook een meer zilte invulling geven. Een brede zilte kust biedt veel voordelen. Broedvogels vinden er ruimte om ongestoord te nestelen, trekvogels treffen er rust en voedsel bij hoogwater. Ook groeien er zeldzame kwelderplanten. De Groninger kust staat voor forse opgaven. Denk aan het versterken van de zeedijken, de vergroening van de Eemshaven, de omslag naar natuurinclusieve landbouw en het verbeteren van de waterkwaliteit in de Eems-Dollard. Een brede natuurlijke kust biedt hiervoor oplossingen. Zo kan de natuur bijdragen aan kustbescherming. Nieuwe kwelders, zeegrasvelden, schelpdierbanken en binnendijkse zilte parels maken de kust robuuster en veerkrachtiger.

Samen met anderen

Natuurmonumenten ziet volop kansen in de kuststrook. In de eigen terreinen – buitendijkse kwelders en Ruidhorn – werken we aan een kwaliteitsimpuls. We verbeteren het natuurbeheer en voeren herstelmaatregelen uit. Een brede natuurlijke kuststrook vraagt om samenwerking. We kijken nadrukkelijk buiten onze eigen terreinen en trekken samen op met Rijkswaterstaat, provincie, gemeenten, agrariërs, natuurorganisaties, het waterschap, wetenschappers, het bedrijfsleven en andere betrokkenen. Met elkaar zoeken we naar kansrijke initiatieven. Met het waterschap en de provincie werken we aan een natuurinclusieve dijkversterking, met agrariërs aan het realiseren van natuurinclusieve landbouw. We zien ook kansen om samen met andere partijen langs de kust nieuwe zilte parels en nieuwe kwelders te ontwikkelen.

Samenwerken loont

Het mooie is: samenwerken loont, zo laten bestaande initiatieven zien. Langs de Groninger kust weten partijen elkaar steeds beter te vinden. Forse stappen worden al gezet. Toonbeeld van een geslaagde samenwerking is het Kwelderherstelplan Noord-Groningen, waarbij tachtig kweldereigenaren de krachten bundelden om de begrazing nieuw leven in te blazen. Eén ding is zeker: alleen mét elkaar lukt het om de Groningse kuststrook breder, natuurlijker en zilter te maken.

Een zeegrasveld maakt het water helderder, stabiliseert de ondergrond en speelt zo een belangrijke rol in de transitie naar een rijke Waddenzee. Zeegrasvelden helpen ook in de strijd tegen klimaatverandering.

De Groningse kust als een brede natuurlijke kuststrook, dat is wat Natuurmonumenten voor ogen heeft. Nu scheidt een rechte Waddendijk twee werelden. Die van zout en zoet, van land en water. Natuurmonumenten wil deze smalle harde grens verzachten. De ideale kust van de toekomst bestaat uit een mozaïek van zeegrasvelden, schelpdierbanken, kwelders, binnendijkse zilte parels, bloemdijken en natuurinclusieve landbouw. De Groningse kuststrook zal ervan opbloeien.

Tussen Noordpolderzijl en Delfzijl, een kuststrook van circa dertig kilometer, ligt het Uithuizerwad. De natuur in het Uithuizerwad bestaat uit wadplaten en -geulen, buitendijkse kwelders, het binnendijkse natuurgebied Ruidhorn en het broedeiland van Sternplaat. Natuurmonumenten beheert hier 128 hectare zilte natuur. De natuurrijkdom van het Uithuizerwad is hoog. Een groot deel ligt in Werelderfgoed Waddenzee. Mei 2019 verscheen de Gebiedsvisie Uithuizerwad 2019-2037. In deze visie beschrijft Natuurmonumenten hoe ze de toekomst van het gebied ziet, welke kansen en opgaven er liggen en welke rol Natuurmonumenten wil spelen.

Natuur onder druk

In het verleden bestond heel Noord-Groningen uit kwelders, kreken en wierden. Die tijd ligt achter ons. Dijken trekken nu een scherpe grens tussen het binnenland en de Waddenzee. Natuurmonumenten zet zich in voor een brede natuurlijke kuststrook. Meer ruimte voor natuur langs de Groningse kust is hard nodig. In de Waddenzee staan natuur en weidsheid onder druk. Het voedselweb in de Waddenzee is incompleet. Zo ontbreken grote vissen en is het zeegras verdwenen. Op de kwelders en het boerenland lopen nauwelijks nog jonge vogels rond. Scholeksters, kluten, kokmeeuwen, noordse sterns: zowat alle broedvogels produceren te weinig jongen om de populatie op peil te houden. Op het platteland is de afname van insecten en het bodemleven dramatisch. In hun vrije val nemen ze weidevogels, akkervogels en vleermuizen mee.

Kom genieten van het Uithuizerwad

Het Uithuizerwad valt uitstekend vanaf de Waddendijk te ontdekken. Tussen Noordpolderzijl en Delfzijl ligt een fietspad afwisselend op en langs de dijk. Vanaf de dijk kun je genieten van het weidse uitzicht en de rijkdom aan vogels. In Ruidhorn hebben we verschillende uitkijkpunten gerealiseerd. Achter onze kijkschermen kun je ongestoord bijzondere vogels spotten. Parkeren kan bij Noordpolderzijl en Ruidhorn. Bij Noordpolderzijl is een wandeling over de kwelder uitgezet.

Kust van de toekomst

Natuurmonumenten zet zich in voor een brede natuurlijke kuststrook. Een meer geleidelijke overgang tussen zout en zoet, tussen zee en land. De brede kust van de toekomst bestaat uit meerdere facetten.

1 Natuurinclusieve landbouw

Natuurmonumenten maakt zich sterk voor natuurinclusieve landbouw. Onze eigen natuurakker bij Ruidhorn richten we speciaal in voor vogels, muizen en insecten. Voor andere landbouwgronden in het Uithuizerwad – de Lauwerpolder en de Emmapolder – pleiten we voor vergroening van de landbouw. We delen onze opgedane kennis en zoeken met de landbouw naar kansrijke initiatieven, zoals de aanleg van bloemdijken en vogelakkers.

2 Bloeiende bloemdijken

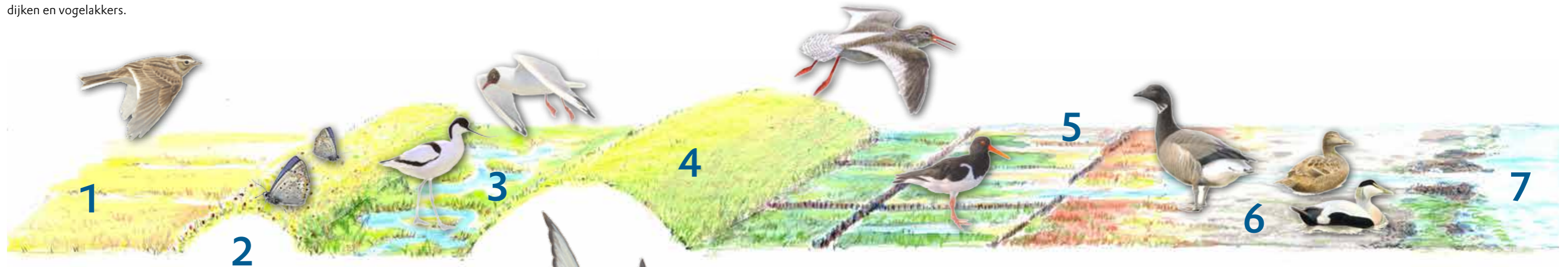
Slaperdijken, die landinwaarts liggen, kennen vaak weinig kleur. Samen met andere partijen transformeren we onze slaperdijken tot kleurrijke bloemdijken. Paarse morgensterren, ratelaars, margrietten en andere bloemen zetten de dijken in bloei. Bijen en vlinders zullen ervan profiteren. Ook in het landbouwgebied om ons heen kunnen bestaande dijken worden omgevormd tot bloemdijken.

3 Binnendijkse zilte pels

Natuurmonumenten pleit voor een snoer van zilte pels aan de binnenzijde van de waddendijk. Ruidhorn, onze eigen zilte pels, laat zien welke aantrekkingskracht zo'n pels heeft op vogels en kwelderplanten. De komende periode verbeteren we de inrichting en het beheer van Ruidhorn. Zo creëren we broedeilanden voor kustbroeders en verlagen we het maaiveld om zilte graslanden te realiseren. Binnendijkse natuur is van groot belang voor vogels. Broedvogels en trekvogels zijn er veilig voor overstromingen. Door klimaatverandering overstroomt kwelders vaker en langer. Vogelnesten spoelen dan weg. Langs de Groningse kust ligt in het kader van zoetwateraanvoerplan een opgave om binnendijks nog 57 hectare nieuwe zilte natuur te realiseren. 125 hectare moet worden ingericht.

4 Rijke Waddendijk

De Groningse waddendijk wordt grotendeels gerenoveerd vanwege de stijgende zeespiegel en de dalende bodem. De renovatie biedt natuurkansen. Langs de Waddenkust vinden tal van vooruitstrevende experimenten plaats met innovatieve dijkconcepten. Eén daarvan is de Dubbele Dijk ten zuiden van de Eemshaven. Achter de hoge zeedijk ligt een tweede lagere dijk. Overstroomt de zeedijk, dan blijft het achterland veilig. Tussen de twee dijken ontstaat een zilt gebied, waar zeewater via een doorgang in- en uitstroomt. Dit concept biedt ook elders langs de kust soelaas. Op en langs de zeedijk liggen meer kansen om de harde grens te verzachten. Zo zorgt een dijk met bloemen en kruiden ervoor dat jonge kluten vanaf een binnendijkse zilte pels beschut de kwelder kunnen bereiken.

5 Kwelders

Tussen Lauwerpolder-oost en de Eemshaven zien we kansen om nieuwe natuurlijke kwelders aan te laten groeien. Een ideale kwelder bestaat uit meerdere zones. Met zeeakker aan het zoute wad en verder landinwaarts kweldergras en zeeaster. Vogels varen wel bij een brede gevarieerde kwelder. Tureluurs en graspiepers broeden in de ruigere delen, bij hoogwater strijken er tienduizenden steltlopers en ganzen neer. Op de Groninger kwelders slaan de tachtig eigenaren – zowel boeren als natuurorganisaties – de handen ineen. De kwelders waren sterk aan het veruigen met zeeakker. Met een gezamenlijk programma zijn de kwelders met succes geschikt gemaakt voor koeien en paarden. De eigenaren stemmen tegenwoordig het beheer met elkaar af. Samen realiseren we een zogeheten mozaïekbeheer. Sommige delen van de kwelder laten we kort begrazen, andere niet. De afwisseling maakt de kwelder beter geschikt voor planten en vogels. Op onze eigen kwelders willen we een fijnmaziger mozaïek creëren. Dat doen we met een uitgekiend cyclisch beheer van extensieve begrazing, intensieve begrazing en geen begrazing. Hopelijk kleurt zeeakker de kwelder weer paars.

Dat de noordse stern op de Sternplaat broedt, is bijzonder. De vogel vliegt er naar liefst twintigduizend kilometer enkele reis voor. Elk jaar vliegt de noordse stern de wereld rond.

Jacob de Bruin, boswachter van Natuurmonumenten:

'Samen met onze partners in de regio willen we de komende periode natuurwinst boeken.'

6 Een rijk wad

Natuurmonumenten maakt zich sterk voor een rijk Waddenzee. Zeegrassvelden en schelpdierbanken zijn daarvoor een onmisbaar onderdeel. Samen met onderzoekers en Rijkswaterstaat werkt Natuurmonumenten al enige tijd aan onderzoek naar herstel van mosselbanken en zeegrassvelden. Het Uithuizerwad is één van de proeflocaties voor het zaaien van zeegrassaad uit Duitsland. Nieuwe proeven staan op stapel. Hopelijk lukt het om groot zeegras een duw in de goede richting geven. Natuurmonumenten pleit ook voor de afsluiting in het broedseizoen voor recreanten van het natte wad rondom de Sternplaat.

7 Helder water

De waterkwaliteit in de Eems-Dollard laat te wensen over. Het voortdurend baggeren maakt het water veel te troebel. Overheden, bedrijfsleven, waterschappen en natuurorganisaties, waaronder Natuurmonumenten en Het Groninger Landschap, slaan de handen ineen om de slibproblematiek aan te pakken. Het programma Eems-Dollard 2050 omvat een fors herstelpakket. Nieuwe natuur als de Dubbele Dijk, nieuwe kwelders, zeegrassvelden en mosselbanken maken het water helderder door slib in te vangen.